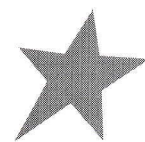

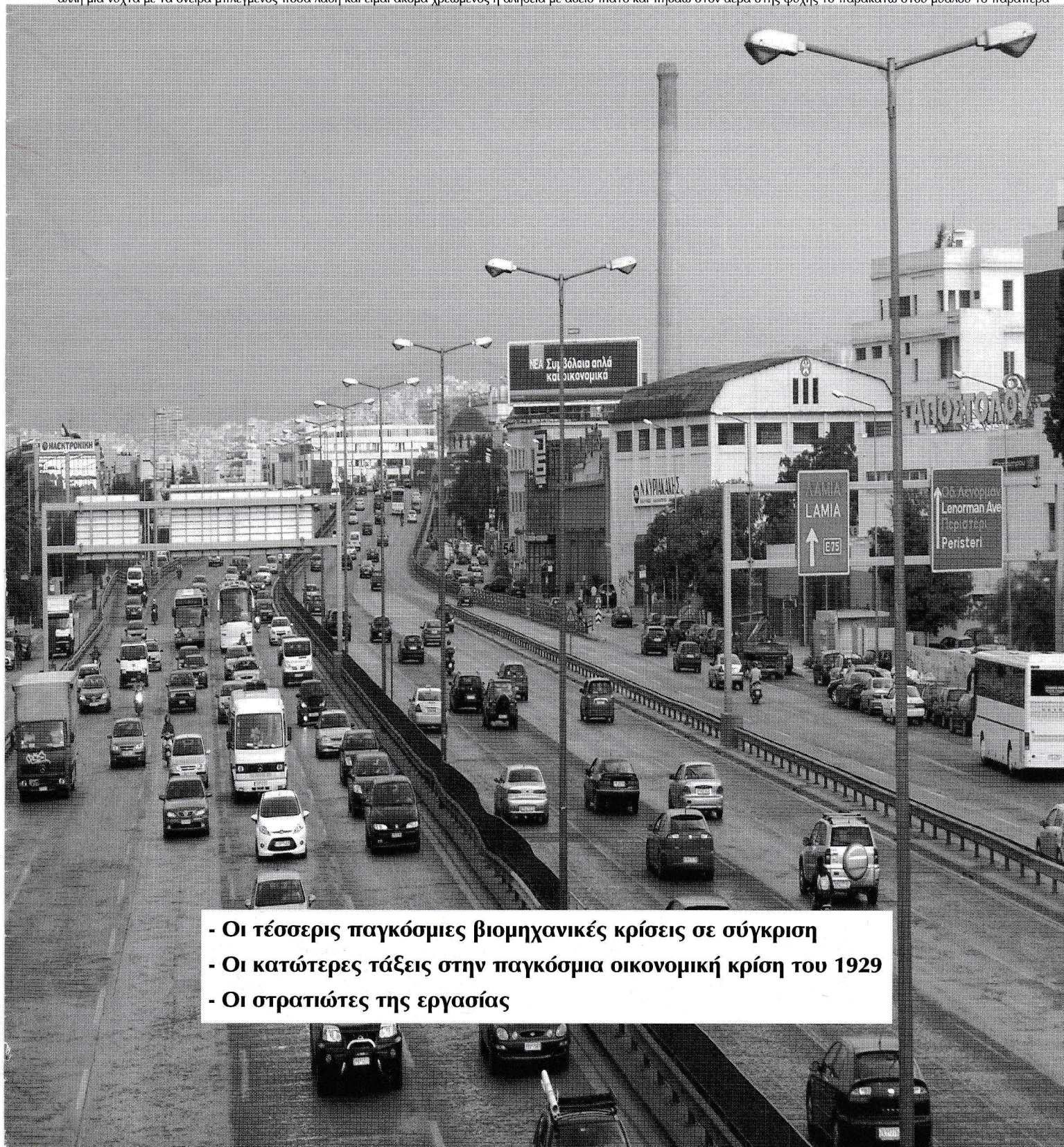
αστικός

τομέας

Σεπτέμβρης 2010 • τεύχος 23
έκδοση για την ταξική ανάγνωση της ιστορίας

άλλη μια νύχτα με τα όνειρα μπλεγμένους πόσα λάθη και είμαι ακόμα χρωμένος η αλήθεια με άδειο πιάτο και πηδάω στον αέρα στις ψυχές το παρακάτω στου μυαλού το παραπέρα

- Οι τέσσερις παγκόσμιες βιομηχανικές κρίσεις σε σύγκριση
- Οι κατώτερες τάξεις στην παγκόσμια οικονομική κρίση του 1929
- Οι στρατιώτες της εργασίας

Οι τέσσερις παγκόσμιες βιομηχανικές κρίσεις σε σύγκριση

Πολλές ενδείξεις μάς οδηγούν στο ότι η σημερινή παγκόσμια οικονομική κρίση έφτασε στο χαμηλότερο σημείο της στα μέσα Ιουνίου του 2009. Η πλήρης κατάρρευση του χρηματοπιστωτικού συστήματος αποφεύχθηκε μέσα από έντονες ενέργειες στήριξης, και τώρα πολλοί κεφαλαιούχοι προσδοκούν μια γρήγορη ανάκαμψη. Ωστόσο η πραγματική οικονομία συνεχίζει να συρρικνώνεται παρά τα προγράμματα τόνωσης που επιβλήθηκαν σε πολλές χώρες. Συνεπώς αυξάνει η ανακολουθία μεταξύ των προσδοκιών των επενδυτών και της πραγματικότητας. Αν αυτή η αντίθετη εξέλιξη μεταξύ του χρηματοπιστωτικού τομέα και της υλικής οικονομικής κυκλοφορίας διατηρηθεί, τότε τα θετικά σημάδια στις αγορές μετοχών και πρώτων υλών θα αποδειχθούν ένας βιαστικός ενθουσιασμός. Η μετάβαση σε μια μακροχρόνια διαρκή ύφεση του παγκόσμιου συστήματος δεν θα μπορούσε να αποκλειστεί. Πρέπει να λάβουμε υπόψη την τωρινή αυτή κατάσταση, όταν συνδέουμε την παρέκβασή μας στην ιστορία των μέχρι τώρα παγκόσμιων οικονομικών κρίσεων με κάποιες σκέψεις για τα κοινά στοιχεία και τις διαφορές. Μπορούμε να συγκρίνουμε τις τρεις παγκόσμιες κρίσεις του 1857-1859, 1873-1896 και 1929-1940 μόνο με το πρώτο μισό της τωρινής κρίσης, αφού η περαιτέρω εξέλιξή της είναι ακόμα ανοικτή.

Καταρχήν, φαίνεται ότι και οι τέσσερις παγκόσμιες οικονομικές κρίσεις του βιομηχανικού καπιταλισμού ξεκίνησαν από τις ΗΠΑ. Αυτό δεν είναι καθόλου αυτονόητο, διότι από το 1880 περίπου οι ΗΠΑ διέθεταν τη μεγαλύτερη οικονομική δύναμη παγκοσμίως. Το γεγονός ότι οι ΗΠΑ έδιναν τους αποφασιστικούς σφυγμούς της κρίσης από το 1857 και το 1873, υποστηριζόμενες βέβαια από τα "ιδρυτικά κραχ" στην Αυστρο-Ουγγαρία και τη Γερμανία, είχε να κάνει με το εξής: η καπιταλιστική δύναμη στις ΗΠΑ στις δεκαετίες 1850 και 1870 επιδρούσε με ιδιαίτερη ένταση.

Δεύτερον, και οι τέσσερις παγκόσμιες κρίσεις ξεκίνησαν κατά τη νομισματική φάση των επενδυτικών κύκλων, στους οποίους το κεφάλαιο βρίσκεται σε κίνηση σαν χρηματικό και πιστωτικό κεφάλαιο. Οι κρίσεις του 1857, 1873 και 2007 προκλήθηκαν μέσα από θεαματικές καταρρεύσεις χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, στις οποίες βασίζονταν οι απότομες πτώσεις τιμών των σιδηροδρομικών μετοχών (1857 και 1873) και των έγγειων προσόδων ή ακινήτων (1857, 1873 και

2007). Αμέσως μετά κατέρρευσαν τα χρηματιστήρια μετοχών και το πιστωτικό σύστημα. Μόνο το 1929 η κατάρρευση ενός χρηματιστηρίου ήταν η άμεση αφορμή (αν εξαιρέσει κανείς την κατάρρευση των χρηματιστηρίων της Βιέννης και της Βουδαπέστης το 1873, αφού αυτή συνέβει σε μια δευτερεύουσα σκηνή). Αντίθετα η εξάπλωση της κρίσης στην πραγματική οικονομία προχωρούσε συχνά σε μεγαλύτερη διάρκεια, η χρονική περίοδος όμως μίκραινε από κρίση σε κρίση. Το 1929/30 ήταν ιδιαίτερος σύντομη. Το 2007/08 βρέθηκε στο τέλος μιας πολύμηνης εξέλιξης στη διάρκεια της οποίας η πτώση των διεθνών αγορών μετοχών αποτέλεσε την κρίσιμη τομή.

Τρίτον, αξιοσημείωτη είναι η αυξανόμενη ορμή και έκταση των παγκόσμιων κρίσεων. Σ' αυτές τις κρίσεις καθρεφτιζόταν πρώτα απ' όλα η γεωγραφική επέκταση της παγκόσμιας οικονομίας, που αντιστοιχούσε σε ένα αυξημένο (από κύκλο σε κύκλο) σύνολο κεφαλαιουχικών αγαθών. Αντίστοιχα αυξάνονταν η γεωγραφική έκταση και το μέγεθος των καταστροφών κεφαλαίου και εισοδήματος. Αυτή η εμπειρικά τεκμηριωμένη διαπίστωση δεν είναι καθόλου αυτονόητη, και ακόμη πιο απροσδόκητο είναι όταν μια κρίση παρ'ασύρει όλο το παγκόσμιο σύστημα. Ωστόσο πρέπει να περιορίσουμε αυτή τη διαπίστωση ενόψει της τωρινής κρίσης η οποία απέκτησε μια μοναδική έως σήμερα έκταση εξαιτίας του βαθμού επέκτασης του διεθνούς καταμερισμού της εργασίας. Αλλά δεν έφτασε μέχρι τώρα τη συστολή των ετών 1929-1932, όπου το παγκόσμιο εμπόριο συρρικνώθηκε σχεδόν κατά ένα τρίτο, το ΑΕΠ σε πολλές χώρες μειώθηκε στο μισό και το ένα τρίτο των εργαζόμενων ανθρώπων έχασε τη δουλειά του. Τα σημερινά δεδομένα είναι ασφαλώς εντυπωσιακά - συρρίκνωση του παγκόσμιου εμπορίου κατά 11%, ποσοστά ανεργείας μεταξύ 10 και 15%, υποχώρηση του ΑΕΠ 5 έως 10% κατά μέσο όρο - αλλά οι ποσοτικές διαφορές είναι μεγάλες. Αυτές οι διαφορές δείχνουν την τεράστια δύναμη επιβράδυνσης των εξωγενών παραγόντων.

Τέταρτον, οι πιο σημαντικές διαφορές εκδηλώνονται όταν συζητάμε για τους παραγόντες που δρουν αντικυκλικά. Από τη μια πλευρά είναι αξιοσημείωτο το πόσο λίγο έχουν αλλάξει τα τελευταία 150 χρόνια σε πολλά πεδία δράσης οι μέθοδοι για την καταπολέμηση της κρίσης. Αν παρατηρήσουμε π.χ. τα μέτρα στήριξης του χρηματοπιστωτικού τομέα, μπορούμε να αναγνωρίσουμε για το 1857 τις πρώτες "κακές τράπεζες"

*Τα κείμενα αυτού του τεύχους προέρχονται από τον πρώτο τόμο του βιβλίου του K.H. Roth "Globale Krise", VSA Verlag, 2009.

Τον Ιούνιο του 2009 κυκλοφόρησε στην Αθήνα η μπροσούρα "Παγκόσμια Κρίση - Παγκόσμια Προλεταριοποίηση - Ανταπαντήσεις" (σε μετάφραση των ασ.τομ.-γ.ζέρος) που αποτελεί το προσχέδιο του παραπάνω βιβλίου και είχε δημοσιευθεί στην ιστοσελίδα του γερμανικού περιοδικού Wildcat, όπου μπορεί κανείς να βρει την ελληνική μετάφραση.

που συγκέντρωναν επισφαλή δάνεια και κοίταζαν έκπληκτες τα κρατικά κεφάλαια εγγυήσεων, και οι οποίες ζωντάνευαν με τεράστιες ενέσεις κεφαλαίων τα "γωνιακά μαγαζιά"-φιλέτα (τις σημερινές "σημαντικές για το σύστημα" επιχειρήσεις). Αυτό ισχύει όμως και για τα μέτρα οικονομικής εξυγίανσης στα οποία είναι σχεδόν αποδεκτό ότι οι σημερινοί δρώντες μελέτησαν τις ενέργειες του προεδρικού συμβουλίου Brüning (σμτ: *γερμανός καγκελάριος το 1930*) [1]. Αυτό είναι ελάχιστα πιθανό. Οι ενέργειες οικονομικής στήριξης και εξυγίανσης συνδέονται στον χρηματοπιστωτικό τομέα με ταυτόσημα διαρθρωτικά πλάνα και στόχους, δηλαδή με τη διατήρηση της "οικονομικής αρχιτεκτονικής" και την κατάργηση του περιορισμού των δανειών. Ωστόσο είναι ασήμαντο το εάν οι ρυθμιστικές αρχές θα προστατευθούν μέσα από εξαγορές πλειοψηφικών μετοχών (όπως συνέβει στη Γερμανία το 1931/32 και σε Μεγάλη Βρετανία και ΗΠΑ το 2008) ή θα μείνουν στο παρασκήνιο σαν σιωπηλοί πιστωτές, μέχρι να τελειώσει η φάση των κρατικών ενεργειών στήριξης.

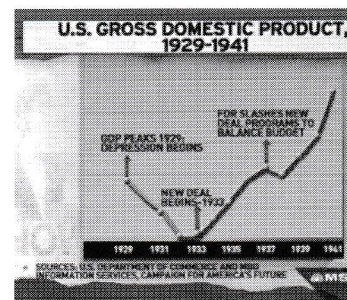
Εμείς όμως δεν θα έπρεπε να παραπλανηθούμε απ' αυτές τις εκπληκτικές αναλογίες στη διάρκεια των ενεργειών διάσωσης και εξυγίανσης των χρηματοπιστωτικών ομίλων, διότι στον τομέα της εμπορικής, νομισματικής και δημοσιονομικής πολιτικής αυτές οι αναλογίες δεν συναντιούνται. Έτσι ο προστατευτισμός ήταν κεντρικός για τη μακρά ύφεση του 1880 και ακόμη ισχυρότερος στην παγκόσμια οικονομική κρίση του 20ου αιώνα, αλλά σε σύγκριση με σήμερα παίζει (τουλάχιστον μέχρι τώρα) έναν πολύ μικρό ρόλο. Αυτό ισχύει ακόμη περισσότερο για τη νομισματική πολιτική: Οι μονεταριστές όλων των σχολών έχουν στιγματίσει τόσο πολύ από τη δεκαετία του 1970 τις αποπληθωριστικές συνέπειες του κανόνα του χρυσού και τη συνδεδεμένη μ' αυτόν περιοριστική νομισματική πολιτική των κεντρικών τραπεζών, ώστε τελικά οι χρηματαγορές και οι κεφαλαιαγορές κατακλύστηκαν με ρευστότητα από την έναρξη της τωρινής κρίσης. Το ίδιο ισχύει για την κινητοποίηση δημοσίων κονδυλίων προς όφελος μεγάλων προγραμμάτων σταθεροποίησης της οικονομίας. Και εδώ οι μονεταριστές όλων των κατευθύνσεων παγκοσμίως φρόντισαν ώστε να επιβληθούν τεράστια σχέδια υποδομών που χρηματοδοτούνται από τα ελλείμματα. Αυτά τα σχέδια ξεπερνούν πολλαπλώς τις ελάχιστες αναφορές της εποχής του New Deal. Από κάθε άποψη η σημερινή καταπολέμηση της κρίσης διαφέρει στα παραπάνω τρία σημεία από τις οικονομικοπολιτικές πρωτοβουλίες που επιχειρήθηκαν στο παρελθόν ενάντια στη δυναμική της κρίσης. Αλλά αυτά τα σημεία δεν έχουν περάσει ακόμα τα "stress test". Οι ερχόμενοι μήνες και τα χρόνια θα μας δείξουν το εάν θα είναι σε θέση να εμποδίσουν πράγματι την αναπόφευκτη ύφεση. Ή εάν θα αναδιατάξουν την όλη διαδικασία της κρίσης σε αρκετές γενιές οι οποίες θα έρθουν αντιμέτωπες με τις συνέπειες ενός γιγαντιαίου κρατικού χρέους, δηλαδή με έναν μόνιμο στασιμοληθωρισμό ή με την απότομη καταστροφή περιου-

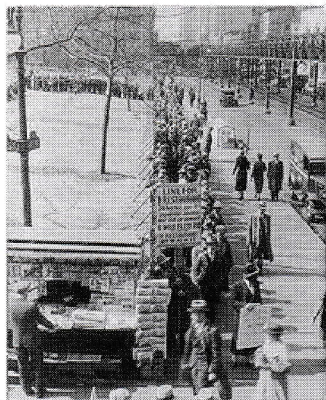
σιακών στοιχείων - για παράδειγμα ως συνέπεια μιας "νομισματικής μεταρρύθμισης".

Πέμπτον, ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό αυτών των αντικυκλικών παρεμβάσεων είναι ότι σήμερα συντονίζονται σε διεθνές επίπεδο. Ναι μεν τα εθνικοκρατικά συστήματα ρύθμισης είναι σήμερα οι αποφασιστικοί δρώντες στην καταπολέμηση της κρίσης όπως στη μακρά ύφεση της δεκαετίας του 1880 και στην παγκόσμια κρίση του 20ου αιώνα. Αλλά τα μεγάλα οικονομικά έθνη συνεννοούνται στο πλαίσιο διεθνών συνεδρίων (G-8, G-20, συνέδρια των εκδοτικών τραπεζών). Εδώ συμβουλευονται διεθνείς θεσμοί με επιρροή, και αυτά τα υπερεθνικά δίκτυα έχουν καταφέρει τουλάχιστον μέχρι τώρα να αποτρέψουν μια αλλεπάλληλη πτώση της παγκόσμιας οικονομίας σε αντίπαλα εμπορικά και νομισματικά μπλοκ. Το εάν η κατάσταση αυτή θα έχει διάρκεια στην πορεία μια μακρύτερης ύφεσης, μένει να το δούμε.

Παρόλα αυτά οφείλουμε να λάβουμε υπόψη στον προσωρινό απολογισμό μας, ότι οι σημερινές συμφωνίες και συστάσεις δράσης της ομάδας των G-20, των Ηνωμένων Εθνών και των παγκόσμιων οργανισμών (ΔΝΤ, Παγκόσμια Τράπεζα, Οργανισμός για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη, ΠΟΕ και Διεθνής Οργάνωση Εργασίας) επηρεάζουν σημαντικά τη διαχείριση της κρίσης των εθνικών οικονομιών, ενώ γενικά στη μακρά ύφεση αυτοί οι θεσμοί δεν υπήρχαν και στην περίοδο της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης του 20ου αιώνα έπαιζαν μόνο ένα δευτερεύοντα ρόλο. Στις αρχές της δεκαετίας του 1930 τα επιτελεία των ειδικών της Κοινωνίας των Εθνών και των τότε διεθνών θεσμών (Διεθνές Εμπορικό Επιμελητήριο, η Τράπεζα για τη Διευθέτηση των Διεθνών Πληρωμών που ιδρύθηκε μόλις το 1930 και οι συνεδριάσεις των επικεφαλής των κεντρικών τραπεζών) ήταν πολύ αδύναμα για να παίξουν έναν ρόλο. Η μοναδική σημαντική προσπάθεια διεθνούς συντονισμού ήταν το παγκόσμιο οικονομικό συνέδριο του Λονδίνου από τον Ιούνιο έως τον Ιούλιο του 1933, που κατέληξε όμως σε πανωλεθρία.

Έκτον, συγκρίνοντας τις μεσοπρόθεσμες συνέπειες της ύφεσης θα συμφωνήσω ότι το ερώτημα, για το εάν και με ποιο τρόπο μετά την τωρινή κρίση θα ακολουθήσει μια μακρύτερη φάση ύφεσης, είναι ανοικτό. Γι' αυτό το λόγο δε μπορούμε ακόμη να υπολογίσουμε το εάν θα υπάρξει μετά το 2010/2011 μια συγκρίσιμη ανάκαμψη στην τεχνολογία παραγωγής του περιβάλλοντος και στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, αν και οι οικονομικές προϋποθέσεις για κάτι τέτοιο δημιουργήθηκαν ήδη με τη μορφή του οικο-καπιταλισμού, όπως συνέβει λόγω της ύφεσης του 1880 με βασικές καινοτομίες στον τομέα της χημικής και ηλεκτρικής βιομηχανίας όπως και με την ανάπτυξη μακρόβιων καταναλωτικών αγαθών.

Για τους ίδιους λόγους πρέπει να απορρίψουμε μια συγκριτική ματιά στους πολέμους και στους εμφύλιους που προέκυψαν από τις κρίσεις του 1857 (αμερικανικός εμφύλιος, καταστολή της εξέγερσης των Σεροϋ στην Ινδία και ο δεύτερος πόλεμος του οποίου κατά της Κίνας) [2] και τη Μεγάλη Ύφεση του 1931-1939 (ο πόλεμος της Ιαπωνίας εναντίον της Κίνας στον Ειρηνικό Ωκεανό, ο πόλεμος της Αβησσυνίας, η προσάρτηση της Αυστρίας και η κατάκτηση της Τσεχοσλοβακίας από την εθνικοσοσιαλιστική Γερμανία). Μπορούμε μόνο να παρατηρήσουμε ότι η τότε απότομη μεταβολή της διαχείρισης της κρίσης από τα μεγάλα έθνη προς μια επιθετική επεκτατική πολιτική δε φαίνεται μάλλον πιθανή τουλάχιστον μέχρι σήμερα. Αν επικρατήσει όμως η τάση για άρνηση παρεμβατικών κοινωνικών και οικονομικών μεταρρυθμίσεων και "φορτώσουν" τις συνέπειες της κρίσης σε βάρος των ανταγωνιστών, τότε η σημερινή προθυμία για μια διεθνώς συντονισμένη καταπολέμηση της κρίσης θα μπορούσε να αλλάξει εντελώς προς το αντίθετο κατά τη μετάβαση σε μια μακρά διαρκή ύφεση.

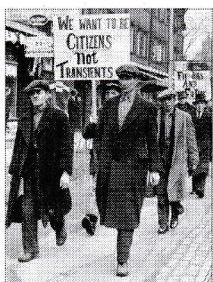
Έβδομον, μου φαίνεται σημαντική μια υπόδειξη στην ανάπτυξη της καπιταλιστικής περιφέρειας στις μέχρι τώρα παγκόσμιες κρίσεις. Στα χρόνια μετά το 1857 και το 1873 η Ασία, η Αφρική και η Λατινική Αμερική προσαρτήθηκαν με ακραία βίαιο τρόπο στο παγκόσμιο καπιταλιστικό σύστημα και συγχρόνως καταδικάστηκαν στην αποικιοκρατική μη-ανάπτυξη. Όταν άρχισε η μεγάλη ύφεση του 20ου αιώνα αυτή η κατάσταση είχε εν μέρει αλλάξει, αφού πολλές αποικίες στη διάρκεια του πρώτου παγκοσμίου πολέμου πέρασαν μια φάση εκβιομηχάνισης που προωθήθηκε από τις μητρικές χώρες. Από τη φάση αυτή επηρεάστηκαν πολλές περιφερειακές χώρες στη διάρκεια της μεγάλης ύφεσης και μπόρεσαν να φτιάξουν βιομηχανίες, που αντικατέστησαν τις εισαγωγές με εξαγωγές. Στην τωρινή κρίση η διαδικασία αυτή φαίνεται να φτάνει στο τέλος της. Ενώ τα βιομηχανικά ανεπτυγμένα έθνη χρησιμοποίησαν τις παγκόσμιες κρίσεις και υφέσεις μετά το 1857 και 1873 για την αποπεράτωση της αποικιακής υποταγής της Ινδίας και της Κίνας, σήμερα οι εξουσιαστικές ελίτ αυτών των εθνικών οικονομιών επιμένουν με αυτοπεποίθηση στην ίση μεταχείριση των εργαζομένων τους, και ο "τρίτος κόσμος" αρχίζει να διαλύεται σαν αποτέλεσμα του νέου διεθνούς καταμερισμού της εργασίας σε μια ποικιλία ζωνών καταστολής, προτεκτοράτων και νέων αναπτυξιακών κέντρων.

Όγδοον, θεωρώ διαφωτιστική μια ματιά στις διαδικασίες εξέλιξης τις οποίες βίωσε το πολυσύμπαν των κατώτερων τάξεων στη διάρκεια των μέχρι τώρα παγκόσμιων οικονομικών κρίσεων. Δεν ήταν απλά το θύμα μιας πανίσχυρης κρισιακής δυναμικής. Δημιούργησε μια τεράστια μεταρρυθμιστική πίεση που συνέβαλε

αποφασιστικά στο ξεπέρασμα των υφέσεων. Βέβαια από την πίεση αυτή δεν προέκυψε καμιά συνεχή προοδευτική προοπτική. Μάλλον συνέβει το αντίθετο. Μάλιστα η δεκαετία του 1880, όπου γεννήθηκε το σύγχρονο εργατικό κίνημα σε όλες τις αποχρώσεις του, σφραγίστηκε από την παγκόσμια αγροτική κρίση και τις λιμοκτονίες του "τρίτου κόσμου". Σχεδόν 50 εκατ. άνθρωποι ξέφυγαν τότε από την πείνα, τον υποσιτισμό και την απελπισία και άλλαξαν εκ βάθρων την κοινωνική και πολιτισμική σύνθεση του πολυσύμπαντος. Αντίθετα στη Μεγάλη Ύφεση η πείνα, ο υποσιτισμός και η ανεσιτότητα (σμι: οι άστεγοι) επέστρεψαν σε δραματικό βαθμό στις ανεπτυγμένες χώρες, και οι κατώτερες τάξεις δεν μπόρεσαν να αποσυρθούν ξανά στην περιφέρεια και κατέφυγαν πολύ περιορισμένα στην οικονομία της συντήρησης. Διασπάστηκαν σε πολλά τμήματα, μεταξύ των οποίων δεν υπήρχαν συνδετικές γέφυρες, έτσι που οι θεσμοθετημένοι "στρατιώτες της εργασίας" [3], το συρρικνωμένο προσωπικό των εργοστασίων και οι μετακινούμενοι εργάτες έμειναν μόνοι. Σε αντίθεση με τη δεκαετία του 1880 δεν υπήρξαν διαδικασίες μάθησης που θα μπορούσαν να μεταδοθούν παγκοσμίως. Το πολυσύμπαν των κατώτερων τάξεων δεν ήταν σε θέση να σταματήσει τη διάλυση του παγκόσμιου συστήματος σε αντίπαλα εμπορικά και νομισματικά μπλοκ.

Και η τωρινή κρίση θα επηρεάσει έντονα τις προοπτικές επιβίωσης και τη σύνθεση του πολυσύμπαντος των κατώτερων τάξεων. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ILO) μέχρι το τέλος του 2009 αναμένεται μια αύξηση της παγκόσμιας ανεργίας κατά 40-60 εκατ. σε 239 εκατ. ανθρώπους. Σ' αυτούς προστέθηκαν μέχρι και 200 εκατ. άνθρωποι οι οποίοι στις ανεπτυγμένες και αναδυόμενες χώρες εκτοπίστηκαν στη μαζική φτώχεια της ευκαιριακής απασχόλησης χωρίς συλλογικές συμβάσεις. Στην καπιταλιστική περιφέρεια οι ακτήμονες και οι άνεργοι δεν προφυλάσσονται με ασφαλείς ανεργίας και κοινωνικές μεταβιβάσεις. Γι' αυτό το λόγο θα είναι οι πρώτοι που θα έρθουν αντιμέτωποι με την πείνα, τον υποσιτισμό και την ανεσιτότητα. Αλλά και στα κέντρα του παγκόσμιου συστήματος μερικές περιθωριοποιημένες ομάδες των κατώτερων τάξεων κινούνται πάλι σ' αυτήν την προοπτική. Μπορούμε μόνο να ελπίζουμε ότι οι δρώντες του πολυσύμπαντος θα καταφέρουν να δημιουργήσουν μια επαρκή πίεση μεταρρυθμίσεων προκειμένου να σταματήσουν και να αντιστρέψουν αυτήν την απειλητική εξέλιξη.

Τέλος, τονίζουμε για μια ακόμη φορά τα κοινά στοιχεία και τις διαφορές που μας φανερώνονται όταν κοιτάμε την παγκόσμια οικονομική κρίση του 1929-1932 και την τωρινή παγκόσμια κρίση στο μέχρι τώρα πρώτο στάδιο της εξέλιξής της. Υπάρχουν πολλές εκπληκτικές αναλογίες: Η πρόκληση και των δύο κρίσεων μέσα από μια γιγαντιαία κερδοσκοπία στις χρηματαγορές, η λειτουργία της κερδοσκοπίας, η υπερχρέωση και ο περιορισμός των δανείων, η γρήγορη

εξάπλωση σε όλες τις φάσεις της οικονομικής διαδικασίας, η παγκόσμια επέκταση, η φυγή των επενδυτών και των επιχειρήσεων από τις επενδύσεις προς την παγίδα της ρευστότητας και η τεράστια έκταση της καταστροφής κεφαλαίων και εισοδημάτων. Το ίδιο ξεκάθαρα εκδηλώνονται και οι διαφορές. Αν αληθεύει ότι η σημερινή κρίση πλησιάζει στο κατώτερο σημείο της, τότε μέχρι τώρα εξελίσσεται πολύ πιο "ομαλά" απ' ό,τι η κρίση του 1929-1932. Αυτό εξηγείται μάλλον από το γεγονός ότι μέχρι σήμερα δεν έχουν σημειωθεί φυσιολογικές "εξωγενείς" οξύνσεις της κρίσης. Τα σημερινά μέτρα καταπολέμησης της κρίσης λαμβάνουν χώρα σε ένα πλαίσιο που συντονίζεται και αξιολογείται διεθνώς από παγκόσμιους θεσμούς, και εμποδίζει σε μεγάλο βαθμό αποπληθωριστικές πρακτικές (εξισορρόπηση προϋπολογισμών, περιοριστική νομισματική πολιτική, πιστωτική έλλειψη) και προστατευτικά μέτρα αποκλεισμού.

Αυτή η αντικυκλική συμπεριφορά των τωρινών οικονομικοπολιτικών κέντρων αποφάσεων επηρεάζει επίσης τις κατώτερες τάξεις στις περιοχές της τριάδας (ΗΠΑ, ΕΕ και Ιαπωνία). Τα μέτρα που εφαρμόστηκαν από τα ανεπτυγμένα οικονομικά έθνη με σκοπό τον κοινωνικοπολιτικό κατευνασμό είναι πολύ πιο σταθερά σε σύγκριση με τις αρχές της δεκαετίας του 1930. Μέχρι τώρα βέβαια δεν έχουν αποσυρθεί, αλλά συνδέονται εκτεταμένα και μερικώς με σοσιαλμεταρρυθμιστικές υποσχέσεις. Βέβαια οι προϋπολογισμοί κοινωνικής πρόνοιας είχαν ήδη περικοπεί έντονα στα χρόνια πριν την κρίση, και από τότε που η κρίση άρχισε οι πολιτικές τάξεις θεωρούν επιτακτικό να εμποδίσουν κρισιακές απαντήσεις "από τα κάτω" μέσα από την ενσωμάτωση "κοινωνικών" παραγόντων στα προγράμματα σταθεροποίησης. Εάν αυτό θα παραμείνει έτσι, είναι ακόμη άγνωστο. Μια "αποφασιστική μεταρρύθμιση" φαίνεται επείγουσα. Θα έπρεπε όμως να συμπεριλάβει ως ισότιμους παίκτες τις κατώτερες τάξεις των ανεπτυγμένων και αναδυόμενων χωρών που πλήττονται πολύ περισσότερο από τις συνέπειες της κρίσης. Διότι μόνο τότε θα ανοίξουν ευκαιρίες μετασχηματισμού. Εκτός αυτού οι ιστορικές εμπειρίες των μέχρι τώρα παγκόσμιων οικονομικών κρίσεων μάς

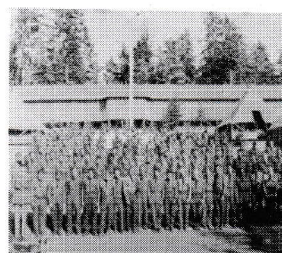
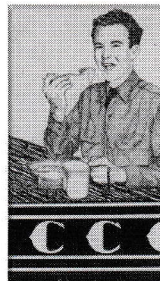
δείχνουν ότι αυτό που ευνοεί διαδικασίες κοινωνικής αυτο-απελευθέρωσης δεν είναι η αναπότρεπτη μαζική εξαθλίωση, αλλά η ελπίδα για ένα γρήγορο ξεπέρασμα του υποσιτισμού, της φτωχοποίησης, του ξεριζωμού, της εκμετάλλευσης και της ανασφάλειας για την επιβίωση.

Σημειώσεις της μετάφρασης:

1] Το 1930 ο καγκελάριος Heinrich Brüning προσπάθησε με ένα σχέδιο σκληρής λιτότητας, που περιορίζε τις κρατικές δαπάνες και έριχνε μισθούς και πιστώσεις, να αντιμετωπίσει την οικονομική κρίση που απειλούσε την ήδη ταλαιπωρημένη Γερμανία. Ο στόχος του ήταν καθαρά πατριωτικός: με κάθε τρόπο η πατρίδα έπρεπε να απαγκιστρωθεί από το εθνικό της πρόβλημα, δηλαδή τις πολεμικές επανορθώσεις που είχε κληρονομήσει από τη Συνθήκη των Βερσαλλιών. Παρέμεινε πιστός στη μη υποτίμηση του μάρκου και στην περαιτέρω σύνδεσή του με τον «κανόνα του χρυσού». Τα πράγματα όμως χειροτέρεψαν δραματικά με την πιστωτική κρίση των γερμανικών τραπεζών και την υποτίμηση του βρετανικού νομίσματος που χτύπησε τις γερμανικές εξαγωγές. Όταν το Ράιχσταγκ απέρριψε το σκληρό οικονομικό πακέτο, ο Brüning σε συνεργασία με τον Πρόεδρο Hindenburg και παρά την εκλογική του αποτυχία (που ωφέλησε τους ναζί), επικαλέστηκε το άρθρο 48 περί εκτάκτου ανάγκης (Notverordnung) και συνέχισε την πολιτική του, εξαθλιώνοντας περαιτέρω τα μεσαία και κατώτερα στρώματα. Στην προσπάθειά του να περάσει μέτρα που δεν μπορούσαν να «λειτουργήσουν» υπονόμωσε τη Δημοκρατία της Βαϊμάρης και άνοιξε το δρόμο για τον Χίτλερ.

2] Η ινδική εξέγερση του 1857 στράφηκε κατά της βρετανικής αποικιοκρατίας. Γνωστή και ως εξέγερση των Sepoy, ξεκίνησε στις 10 Μαΐου όταν ινδουιστές και μουσουλμάνοι στρατιώτες στασίασαν εναντίον των βρετανών διοικητών τους. Οι συγκρούσεις τέλειωσαν το 1859.

3] Για τους στρατιώτες της εργασίας βλέπε το οπισθόφυλλο.

Για το καλό της πατρίδας!

Στη διαδήλωση των ιδιοκτητών φορτηγών στις 21/9/2010 στην Αθήνα τα γαλανόλευκα είχαν την τιμητική τους. Τόσες ελληνικές σημαίες ούτε σε εθνική γιορτή δε βλέπεις, ούτε σε συγκέντρωση της περιόδου χριστούδουλου.

Όταν το καπιταλιστικό σύστημα φτάνει στα όριά του, όπως φαίνεται καθαρά σε περιόδους κρίσης, κάτι αντίστοιχο μπορεί να συμβεί και με τους αγώνες που εκδηλώνονται εναντίον του ή απλά για την υπεράσπιση των προνομίων διαφόρων συντεχνιών. Η όποια μεταρρύθμιση τούς ξεπερνάει και καταλήγουν να σέρνουν το πτώμα τους ή να γίνονται αποκρουστικοί (ακόμα και κιτς).

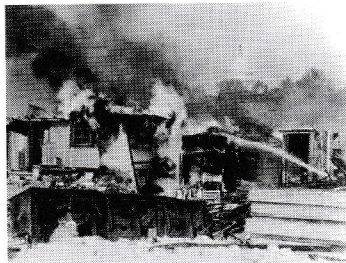
Οι "αγώνες" με περισσότερα ή λιγότερα εισαγωγικά, εκφράζουν πάντα συλλογικά συμφέροντα. Με τη διαφορά όμως ότι άλλα είναι τα συμφέροντα της εργατικής τάξης και άλλα μιας επιχειρηματικής τάξης-ιδιοκτητών που βλέπει κάπως να κατρακυλά, επειδή τώρα στην κρίση θα επιβιώσουν τα πιο ανταγωνιστικά κεφάλαια.

Αν όχι σήμερα (για να μην είμαστε αυστηροί!), σε ένα χρόνο ή σε δέκα, τέτοιοι αγώνες θα μας φαίνονται ανέκδοτο. Τόσο χαμηλοί για το ύψος της εποχής μας.

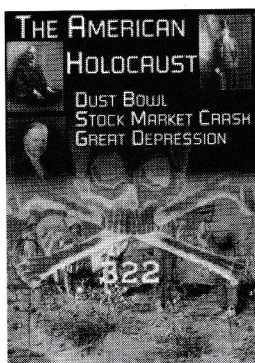
Οι εθνικοί ύμνοι και οι σημαίες είναι εικόνες από το παρελθόν και το μέλλον της εθνικής ενότητας, όσοι τα υιοθετούν συμβάλλουν στα ερείπια της ταξικής ήττας και στα κάτεργα ενός πολυεθνικού προλεταριάτου.

Οι κατώτερες τάξεις στην παγκόσμια οικονομική κρίση του 1929

Στη διάρκεια της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης η πείνα, ο υποσιτισμός και οι άστεγοι επανήλθαν στις εκβιομηχανισμένες περιοχές του παγκόσμιου καπιταλιστικού συστήματος. Οι παραγκουπόλεις των βιομηχανικών κέντρων και των λιμανιών γέμισαν με απελπισμένους ανθρώπους που υπέφεραν από την αναζήτηση τροφής, καταλύματος και ευκαιριακής δουλειάς. Στην Ουαλία και στο βρετανικό Βορρά δημιουργήθηκαν μεγάλες αποικίες από τροχόσπιτα στις άκρες των εργατικών συνοικιών. Στις ΗΠΑ οι άστεγοι έφτιαχναν οικισμούς από σκηνές και τσίγκινες παράγκες σε ελεύθερες εκτάσεις των μεγάλων πόλεων, τις λεγόμενες Hoovervilles (σμ: από τον πρόεδρο Herbert Hoover, που κυβέρνησε από το Μάρτη του 1929 έως το Μάρτη του 1933), τις οποίες εν μέρει φρόντιζαν σύλλογοι κοινωνικής πρόνοιας όπως π.χ. στο Σαιντ Λούις αλλά και οι οποίες προκαλούσαν το κατεστημένο όπως για παράδειγμα στη μεγάλη δεξαμενή νερού στο Σέντραλ Παρκ της Νέας Υόρκης. Ή ο οικισμός των βετεράνων στην Anacostia κοντά στην Ουάσινγκτον που εκκενώθηκε από ομοσπονδιακά στρατεύματα υπό τη διοίκηση του στρατηγού Douglas MacArthur.

[1] Οι Hobos ήταν άστεγοι στις ΗΠΑ, που γύριζαν από πόλη σε πόλη και δούλευαν ως μετακινούμενοι εργάτες, πολλοί έγιναν μέλη των Wooblies, του ελευθεριακού συνδικάτου των Βιομηχανικών Εργατών του Κόσμου (IWW). Κάτι αντίστοιχο ήταν και οι tramps.

Καταστροφική ήταν επίσης η θέση των μικρών και μισθωτών αγροτών. Ενώ στη Σοβιετική Ένωση εκατομμύρια ανθρώπων καταστράφηκαν από τις συνέπειες της αναγκαστικής συλλογικοποίησης και των ακραίων επιτάξεων σιτηρών, οι κάτοικοι των αγροτικών περιοχών στις περιοχές του ατλαντικού και της μεσογείου κατέφυγαν στην οικονομία της συντήρησης και ζέσταιναν τις κατοικίες τους με υπολείμματα σοδειών, κοπριά και χόρτα, αφού δεν είχαν πλέον λεφτά για κάρβουνο. Στις αγροτικές περιοχές των αμερικανικών μεσοδυτικών πολιτειών εκατοντάδες χιλιάδες οικογένειες μισθωτών αγροτών πετάχτηκαν στους δρόμους ή ξέφυγαν από τις αμμοθύελλες (dust bowls) που προέκυψαν λόγω της πολυετούς ανομβρίας και της αυξανόμενης διάβρωσης του εδάφους. Μετακόμιζαν σε μεγάλα καραβάνια από την Οκλαχόμα και το Αρκάνσας προς την Καλιφόρνια για να πιάσουν δουλειά ως μετακινούμενοι εργάτες. Σε όλο τον υπερανταλντικό κόσμο της "χρυσής" δεκαετίας του 1920 οι tramps και οι hobos [1] ήταν ένας ουσιαστικός παράγοντας της προλεταριακής υποκουλτούρας, αλλά τώρα γίνονταν ένα μαζικό φαινόμενο.

Επιπλέον μέσα στην ύφεση η δυνατότητα να τα βγάξεις πέρα με ευκαιριακές δουλειές είχε μειωθεί πολύ. Από το 1932/33 οι άστεγοι μετανάστες κατέληγαν όλο και πιο συχνά σε στρατόπεδα συγκέντρωσης από τα οποία ύστερα προέκυψαν οι παραστρατιωτικοί θεσμοί των προγραμμάτων για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Η πρώτη φάση του μαζικού ξεριζωμού καταγράφηκε σε κοινωνικά ρεπορτάζ και έγινε παγκοσμίως γνωστή από πολυάριθμους συγγραφείς όπως ο Τζορτζ Όργουελ (βλέπε "Οι αλήτες του Παρισιού και του Λονδίνου", 1933 και "The Road to Wigan Pier", 1937) και ο Τζον Στάινμπεκ ("Τα σταφύλια της οργής", 1939). Αφού οι εξαθλιωμένοι "άνεργοι" εξαφανίστηκαν πίσω από τις πύλες των στρατοπέδων, οι σοσιαλκρι-

τικές ανταποκρίσεις σταμάτησαν και μια ψευδής προπαγάνδα σκέπασε τη δεύτερη τραυματική εμπειρία με την οποία τώρα έρχονταν αντιμέτωποι οι θεσμοθετημένοι "στρατιώτες της εργασίας".

Η συντριβή των κατώτερων τάξεων ήταν ανήκουστη. Όμως η αντίστασή τους ήταν σχετικά αδύναμη, επειδή ο αγώνας για την καθημερινή επιβίωση και η χρόνια πείνα τις έκαναν μετά από κάποιον καιρό ανίκανες για δράση. Στοιχειώδεις ενέργειες εξέγερσης υπήρξαν μόνο στο ξεκίνημα της κοινωνικής παραμόρφωσης των κατώτερων τάξεων, όπου κυρίως οι μισθωτοί και οι μικροαγρότες προέβαλαν αντίσταση ενάντια στον αναγκαστικό πλειστηριασμό των αγροκτημάτων τους. Παροδικά δημιουργήθηκαν ισχυρά κινήματα ανέργων τα οποία οργάνωναν πορείες πείνας για να διαμαρτυρηθούν κατά της εξαθλίωσής τους. Ο στόχος των πορειών που συχνά διαρκούσαν μέρες, ήταν τα πολιτικά κέντρα εξουσίας. Εκεί αντιμετώπιζονταν κυρίως με βίαιο τρόπο, όπως οι 100.000 συμμετέχοντες μιας πορείας πείνας που ξεκίνησε στη Σκωτία το 1932 και κατέληξε σε χάος στο Hyde Park του Λονδίνου.

Αν και (ή επειδή;) οι συνέπειες της κρίσης τη δεκαετία του 1930 επέδρασαν πολύ πιο δραματικά απ' ό,τι στη μακρά ύφεση των δεκαετιών 1870 και 1880, οι κατώτερες τάξεις δεν κατάφεραν να δώσουν μια οργανωτική δομή στις ανάγκες επιβίωσης και να ξεπεράσουν τις πολιτικές διαφορές μεταξύ των σοσιαλιστών, των κομμουνιστών και της Τετάρτης Διεθνούς. Παρόλο που σημειώθηκαν πάλι τεράστιες κοινωνικές και πολιτικές εκρήξεις, συνήθως κατέληγαν σε ήττες και δεν μπόρεσαν να σταματήσουν την καταστροφική μεταβολή της Μεγάλης Ύφεσης σε έναν δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο. Οι κεντρο-ευρωπαϊκές εργατικές οργανώσεις υπέκυψαν αμαχητί στη στρατηγική τους ήττα, και μόνο η εξέγερση του Ρεπουμπλικανικού Συνδέσμου Προστασίας του αυστριακού Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος τον Φλεβάρη του 1934 αποτέλεσε μια ηρωική εξαίρεση [2].

Μετά απ' αυτό οι ελπίδες της εργατικής αριστεράς στράφηκαν στην Ισπανία, όπου μετά την πτώση της δικτατορίας του Primo de Riveras σχηματίστηκε ένα ισχυρό αναρχικό και αριστερο-σοσιαλιστικό κίνημα. Αυτό το κίνημα κατάφερε να μπλοκάρει τον Ιούλιο του 1936 ένα πραξικόπημα βασιλικών στρατηγών ενάντια στην κυβέρνηση του Λαϊκού Μετώπου που προέκυψε από τις ελεύθερες εκλογές του Φεβρουαρίου και να απαντήσει με μια κοινωνική επανάσταση. Δεν ήταν όμως σε θέση να επεκτείνει τις θέσεις του. Ενώ οι φασιστικές δυνάμεις της αντεπανάστασης έσπευσαν προς βοήθεια, οι επαναστάτες υποστηρίχθηκαν μόνο από τη Σοβιετική Ένωση η οποία εκμεταλλεύτηκε τη μονοπωλιακή θέση της με σκοπό τη διάλυση της εργατικής αυτοδιεύθυνσης στις πόλεις, στις κοινότητες και τα εργοστάσια, και εξάπλωσε τη "μεγάλη τρομοκρατία" στην Ισπανία. Αυτή η τραγική ασυμμετρία ήταν εκπληκτική, αφού ενάμιση μήνα πριν το πραξικόπημα των στρατηγών του Φράνκο και των Καρλιστών (σμ: φι-

λοβασιλική), στη γειτονική Γαλλία ήρθε στην πολιτική εξουσία μια κυβέρνηση του Λαϊκού Μετώπου. Αλλά αυτή η κυβέρνηση δεν βοήθησε την ισπανική δημοκρατία αφού η ίδια έπρεπε να εξουδετερώσει ένα κύμα μαζικών απεργιών και καταλήψεων εργοστασίων που εμφανίστηκε το Μάη του 1936 και δεσμευόταν από το φόβο μιας ανεξέλεγκτης πόλωσης της γαλλικής κοινωνίας. Οι κυβερνήσεις του Λαϊκού Μετώπου σε Ισπανία και Γαλλία ήταν το πολιτικό προϊόν των κοινωνικών αγώνων των εργατών/ριών, αλλά δεν ήταν σε θέση ή διατεθειμένες να αντιληφθούν τους εαυτούς τους ως συνηγόρους αυτών των αγώνων και να ενεργήσουν για το συμφέρον τους. Κατέληξαν είτε στο να σέρνουν τα εσωτερικά και εξωτερικά πολιτικά συμφέροντα της Σοβιετικής Ένωσης είτε στο να αρκούνται σε μια περιορισμένη σοσιαλ-μεταρρυθμιστική ανανέωση του στατους κβο που είχε κλονιστεί από την κρίση. Υπό τις συνθήκες που επικρατούσαν στα τέλη της δεκαετίας του 1930 αυτή η στάση μπορούσε να τελειώσει μόνο με ένα φιάσκο.

Αντίθετα τα ρολόγια στις ΗΠΑ γύριζαν αλλιώς. Η εργατική νομοθεσία της διοίκησης του προέδρου Ρούζβελτ ενθάρρυνε πολλούς εργάτες και εργάτριες να προκαλέσουν τις επιχειρηματικές διοικήσεις των μεγάλων τραπεζών. Αυτό απαιτούσε θάρρος και επιμονή, διότι τη δεκαετία του 1920 οι μεγάλες επιχειρήσεις είχαν τσακίσει κάθε αυτο-οργανωμένη εργατική πρωτοβουλία και είχαν γίνει απρόσβληπτες μέσα από τη δημιουργία εταιρικών συνδικάτων (company unions) και εργοστασιακών αστυνομιών όπως και μέσα από το σχηματισμό μαύρων λιστών προς αποφυγή "ανατρεπτικών στοιχείων". Μέσω αυτού οι συνδικαλιστικές οργανώσεις παρέμεναν περιορισμένες στους σχετικά ασήμαντους τομείς της οικονομίας, στους οποίους υπερίσχυαν ακόμη οι ελεγχόμενοι από την American Federation of Labor (AFL) υψηλά εξειδικευμένοι εργάτες. Αυτό τελείωσε από το 1935/36. Το φθινόπωρο του 1935 οχτώ συνδικάτα της AFL συνενώθηκαν σε μια επιτροπή που ονομαζόταν Committee for Industrial Organization, προκειμένου να οργανώσουν τους ανειδίκευτους εργάτες/ριες της μαζικής παραγωγής. Στα επόμενα χρόνια τα παραπάνω συνδικάτα ήταν τόσο επιτυχή, που το Σεπτέμβριο του 1936 η ηγεσία της AFL τα απέκλεισε γιατί φοβήθηκε τη μεγέθυνσή τους μέσα από τα νέα βιομηχανικά συνδικάτα. Το 1938 τα βιομηχανικά συνδικάτα συγχωνεύθηκαν υπό την αιγίδα του προέδρου των United Mine Workers John L. Lewis σε μια ομοσπονδία, στο Congress for Industrial Organization (CIO).

Αυτή η επιτυχής ιστορία οργάνωσης βασίστηκε σε μαζικές διαδικασίες μάθησης και εμπειρίες αγώνων, που βοήθησαν τελικά τη CIO να ανοίξει δρόμο. Στις αρχές Μάρτη του 1936 το πλήρωμα του πλοίου ανοιχτής θαλάσσης SS California της Panama Pacific Line, που ήταν ακυροβολημένο στο καλιφορνέζικο λιμάνι San Pedro, απήργησε και εμπόδισε τον απόπλου, μέχρις ότου πληρωθούν οι υπερωρίες και αυξηθούν οι μισθοί. Αφού παρενέβη ο υπουργός εργασίας Frances Perkins σαν μεσολαβητής, οι ναυτικοί έληξαν την καθιστική απεργία τους και η εφοπλιστική εταιρεία αύξησε τους μισθούς. Με την άφιξή τους όμως στη Νέα Υόρκη οι εκπρόσωποι των απεργών κατηγορήθηκαν για την ανταρσία, τιμωρήθηκαν με χρηματικό πρόστιμο και μπήκαν στη μαύρη λίστα. Μετά απ' αυτό οι ναυτικοί της ανατολικής ακτής

ξεκίνησαν απεργία αλληλεγγύης δέκα εβδομάδων, η οποία συντονιζόταν από μια επιτροπή (Seamen's Defense Committee). Τις επόμενες εβδομάδες εργάτες στα λιμάνια και τα ναυπηγεία προκάλεσαν μεγάλα και επιτυχή απεργιακά κινήματα. Το 1936/37 οι ναυτεργάτες όλης της Ανατολικής Ακτής και του Κόλπου του Μεξικού βρίσκονταν σε αναστάτωση. Κατάφεραν να πετύχουν μέσω της ίδρυσης μεγάλων βιομηχανικών συνδικάτων, ιδίως της National Maritime Union, η οποία τον Μάη του 1937 εξέλεξε ως πρόεδρό της τον Joseph Curran, τον εκπρόσωπο της απεργίας στο πλοίο SS California.

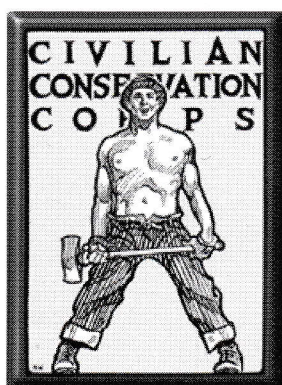
Η οργάνωση των εργατών της αυτοκινητοβιομηχανίας ξεκίνησε επίσης "από τα κάτω", αν και οι πρώτοι παλμοί οφειλόνταν στους οργανωτές της United Automobile Workers (UAW) που ιδρύθηκε το Μάη του 1935. Το φθινόπωρο του 1936 το παραπάνω συνδικάτο, που μέχρι τότε είχε εδραιωθεί μόνο σε μερικά εργοστάσια, αποφάσισε να επικεντρώσει τις δραστηριότητές του στη General Motors, στον μεγαλύτερο και ισχυρότερο κατασκευαστή αυτοκινήτων των ΗΠΑ. Συγχρόνως η UAW μπήκε και στα δύο μοναδικά εργοστάσια στο Flint και στο Cleveland, τα οποία κατασκεύαζαν τις πλατφόρμες για όλες τις παραγωγικές μονάδες. Όταν η διοίκηση του ομίλου θέλησε να μεταφέρει την παραγωγή των καλουπιών σιδήρου στο Flint, αμέσως πριν τη έναρξη της απεργίας στο Κλήβελαντ, οι ακτιβιστές της UAW κάλεσαν το προσωπικό του Flint σε απεργία-κατάληψη με σκοπό να εμποδίσουν τη μεταγκατάσταση της παραγωγής και να μην επιτρέψουν την είσοδο σε κανέναν απεργοσπάστη. Η απεργία στο Flint άρχισε στις 30 Δεκεμβρίου του 1936 και διήρκησε μέχρι τις 11 Φλεβάρη του 1937. Σ' αυτές τις έξι εβδομάδες οι απεργοί περιφρόνησαν δύο δικαστικές εντολές για άμεση εγκατάληψη του εργοστασίου και στις 11 Ιανουαρίου αντιτάχθηκαν σε μια πολύωρη απόπειρα της εργοστασιακής αστυνομίας να τους εκδιώξει με δακρυγόνα, στρέφοντας εναντίον της τους πυροσβεστικούς σωλήνες. Η συμφωνία που μεσολαβήθηκε από τον Frank Murphy, το νεοεκλεγμένο κυβερνήτη του Μίσιγκαν, οδήγησε στην αναγνώριση της UAW από τη διοίκηση της General Motors ως αποκλειστικό συμβαλλόμενο μέρος στις συλλογικές συμβάσεις. Τους επόμενους μήνες 100.000 εργαζόμενοι της General Motors έγιναν μέλη της UAW και την κατέστησαν το πιο ισχυρό βιομηχανικό συνδικάτο των ΗΠΑ.

[2] Το 1923 το σοσιαλδημοκρατικό κόμμα ίδρυσε τον "Ρεπουμπλικανικό Σύνδεσμο Άμυνας" με σκοπό την περιφρούρηση των εκδηλώσεών του, οργάνωση η οποία έφτασε να αριθμεί έως και 100.000 μέλη. Στον "Σύνδεσμο" οι σοσιαλδημοκράτες εργάτες παρέδωσαν τα όπλα που είχαν κρύψει μετά την επανάσταση του 1918.

Στις 12 Φεβρουαρίου 1934 στην Αυστρία ξέσπασαν ένοπλες συγκρούσεις. Οι εργάτες βγήκαν στους δρόμους, κατέλαβαν δημόσια κτήρια και οχύρωσαν τις εργατικές συνοικίες. Στις επιθέσεις της αστυνομίας και του ομοσπονδιακού στρατού αργότερα απάντησαν με τη βία. Ήταν η τελευταία εργατική εξέγερση στην Ευρώπη του Μεσοπολέμου. Η ήττα αυτής της εργατικής εξέγερσης υπήρξε το προοίμιο για την ενσωμάτωση της Αυστρίας στο χιτλερικό Ράιχ τέσσερα χρόνια αργότερα.

"Οι στρατιώτες της εργασίας"

Στην κρίση της δεκαετίας του 1930 προσπαθούσαν παγκοσμίως να διώξουν τους άνεργους από τους δρόμους και να τους τοποθετήσουν σε στρατόπεδα με το χαμηλότερο δυνατό κόστος, να τους βάλουν στολές και να τους υποβάλλουν σε παραστρατιωτικά γυμνάσια που συνεχίζονταν μέχρι την εργασιακή καθημερινότητα. Οι άνεργοι εκτελούσαν απλές, βαριές σωματικές εργασίες κάτω από χαμηλό τεχνικό κόστος. Οι "εργάτες εκτάκτου ανάγκης", οι "υπηρετές της εργασίας" και οι *relief workers* χρησιμοποιήθηκαν κυρίως σε αναδασώσεις, στην κατασκευή καναλιών και γεφυρών, δρόμων και σιδηροδρομικών γραμμών, και σε εργασίες βελτίωσης για την καταπολέμηση της διάβρωσης τους εδάφους σε αγροτικές περιοχές. Από τα αμερικανικά στρατόπεδα του *Civilian Conservation Corps* πέρασαν (μέχρι τη διάλυσή του πριν την έναρξη του δεύτερου παγκοσμίου πολέμου) σχεδόν 3,5 εκατ. νέοι άνδρες από 18 έως 25 ετών, μεταξύ των οποίων 200.000 αφροαμερικανοί και 85.000 ινδιάνοι, οι οποίοι τοποθετήθηκαν σε ξεχωριστά τμήματα.

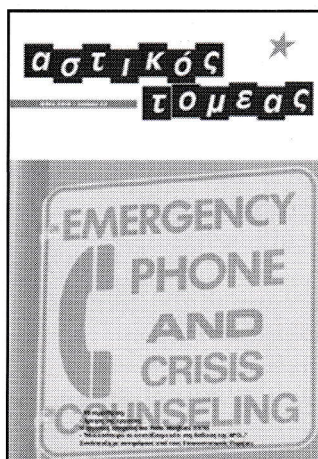
Από το 1935 πέρασαν από την υπηρεσία εργασίας του ναζιστικού Ράιχ όλοι οι 18χρονοι γερμανοί, αφού εκείνη τη χρονιά μια εξάμηνη "υποχρεωτική δουλειά" συνδέθηκε με τη στρατιωτική θητεία. Η αμερικανική Public Works Administration έδωσε περίπου 8 εκατ. θέσεις εργασίας σε άνεργες γυναίκες και άνδρες που δούλεψαν σε δημόσια έργα, μεταξύ των οποίων το κορυφαίο πρότζεκτ της Tennessee Valley Authority. Στα στρατόπεδα των γερμανικών εργοταξίων που κατασκεύαζαν αυτοκινητόδρομους και των υπολοίπων μεγάλων κατασκευαστικών έργων του γερμανικού προγράμματος Reinhardt εργάστηκαν επίσης εκατοντάδες χιλιάδες άνεργοι μέχρι να μεταφερθούν στην πολεμική βιομηχανία, αλλά και τα σκανδιναβικά προγράμματα κατασκευής υποδομών δέσμευσαν στα χρόνια της ύφεσης ένα μεγάλο μέρος των ανέργων που πληρώνονταν από το δημόσιο. Μια ειδική περίπτωση αποτέλεσαν οι περίπου 4 εκατ. σοβιετικοί καταναγκαστικοί εργάτες, που μέχρι την έναρξη του πολέμου χρησιμοποιήθηκαν κυρίως στα ορυχεία, στην κατασκευή σιδηροδρόμων και καναλιών.

Όλοι αυτοί οι εργάτες και εργάτριες υποτάχθηκαν σε καθορισμένες εργασιακές συνθήκες. Ήταν "στρατιώτες της εργασίας" και τους διοικούσαν έφεδροι αξιωματικοί. Τα εισόδημά τους ήταν πολύ χαμηλά και συχνά μεταβιβάζονταν στις οικογένειές τους. Ο βαθμός ελευθερίας τους διέφερε πολύ. Αλλά ακόμα κι αν πήγαιναν στα στρατόπεδα εργασίας "εθελοντικά" όπως στις ΗΠΑ, το έκαναν γιατί δεν είχαν άλλη επιλογή. Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία το 70% των νεολαίων που έμπαιναν στο *Civilian Conservation Corps* υποσιτίζονταν και εξαθλιώνονταν. Απ' αυτούς θα έπρεπε να φτιαχτούν "άνδρες" που θα κρατούσαν ψηλά τα εθνικά σύμβολα και θα "εξασκούσαν" στην εργασία. Σε όλες σχεδόν τις χώρες η μετατροπή των στρατοπέδων εργασίας σε στρατιωτικό μηχανισμό ήταν ρευστή, και οι αμερικανικές υπηρεσίες εργασίας μπόρεσαν να στρατιωτικοποιηθούν ανοικτά το 1940/41.

watch out!

Το παρόν έντυπο κυκλοφορεί σε άτακτα χρονικά διαστήματα. Θα το βρείτε σε αυτοδιαχειριζόμενους χώρους, καταλήψεις και τραπεζάκια εκδηλώσεων ανά την επικράτεια. Υπάρχει σίγουρα στο Αυτοδιαχειριζόμενο Στέκι Περιστερίου - Καρυάτιδος 166 πλ. Δέγλερη, στο βιβλιοπωλείο της Λέσχης Κατασκόπων του 21ου Αιώνα - Φερρών 30 και Φυλής πλ. Βικτωρίας, και στο Αυτοδιαχειριζόμενο Στέκι της Νομικής. Για κάποια βασικά πράγματα και κείμενα ανατρέξτε στο tomeaszone.blogspot.com ή στο <http://www.wildcat-www.de/gr/grindex.htm>. Εξ αρχής δεν θέλαμε να έχουμε καμία σχέση με ιστοσελίδες ανώνυμων συζητήσεων, σχολίων ή κουτσομπολιών.

Και για να μην ξεχνιόμαστε: τα όπλα της κριτικής απαιτούν πάντα η σκέψη μας να είναι οπλισμένη σαν αστακός!

τεύχος 22, Μάης 2010

- Μεταρρύθμιση;

- Άρνηση της εργασίας

Η εργατική επιτροπή

του Porto Marghera (1970)

- "Μια απόπειρα να αντισταξουμε κάτι στη διάλυση της ΑΡΟ..."

Συνέντευξη με συντρόφους

από τους Επαναστατικούς Πυρήνες